

Przebieg prac nad przygotowaniem projektów kodyfikacji karnej z 1997 roku, ze szczególnym uwzględnieniem projektu kodeksu karnego wykonawczego

STEFAN LELENTAL

ORCID: 0000-0001-5608-9698

Katedra Prawa Karnego Wykonawczego

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego

MAGDALENA NIEWIADOMSKA-KRAWCZYK

ORCID: 0000-0002-7070-8616

Katedra Prawa Karnego Wykonawczego

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego

Uwagi wstępne

W miarę dokładne odtworzenie prac nad przygotowaniem kodyfikacji karnej z 1997 roku wymaga odnotowania, że od 14 maja 1987 roku, kiedy Prezes Rady Ministrów wydał zarządzenie nr 16 o powołaniu działającej przy ministrze sprawiedliwości Komisji do spraw Reformy Prawa Karnego (dalej: Komisja) do połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku, zadaniem Komisji było opracowanie projektów zmian k.k., k.p.k. i k.k.w. z dnia 19 kwietnia 1969 roku, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 1970 roku. W celu realizacji określonego w taki sposób zadania pierwszy zastępca ministra sprawiedliwości Tadeusz Skóra zaprosił do udziału w Komisji wybitnych przedstawicieli praktyki prawniczej reprezentują-

cych zainteresowane resorty oraz przedstawiciele nauki prawa karnego, do których zwrócił się w godnej podkreślenia formie „byłbym wdzięczny [...] za wyrażenie zgody na uczestniczenie w pracach tej komisji” (pismo z 26 września 1987 roku — P.J.405/28/87). W następnym miesiącu, konkretnie 26 października 1987 roku, odbyło się inauguracyjne posiedzenie Komisji. Porządek dzienny trwającego około pięciu godzin posiedzenia obejmował:

1. wręczenie aktów powołania członkom Komisji,
2. wystąpienie ministra sprawiedliwości, prof. dr. hab. J. Bafii na temat wstępnych założeń reformy prawa karnego,
3. dyskusja,
4. sprawy organizacyjne:
 - propozycje do planu pracy Komisji
 - metody pracy Komisji
 - podział na Zespoły
5. podsumowanie wyników posiedzenia przez przewodniczącego Komisji,
6. posiedzenie zespołów w sprawach organizacyjnych.

Na posiedzeniu Komisji utworzono kilka zespołów, między innymi prawa karnego materialnego i prawa karnego wykonawczego. Pod koniec listopada 1989 roku ówczesny minister sprawiedliwości Aleksander Bentkowski wprowadził znaczne zmiany w składzie Komisji oraz w składzie zespołów: prawa karnego materialnego, prawa karnego procesowego, prawa karnego wykonawczego, prawa karnego wojskowego i do spraw ujednolicenia rozwiązań prawa karnego i prawa o wykroczeniach. Przewodniczący wymienionych zespołów i ich zastępcy wchodziłi w skład prezydium Komisji. Najważniejszą zmianą było jednak zaproszenie do udziału w pracach Komisji przedstawiciele nauki i praktyki związanych z „Solidarnością”, co nadało Komisji charakter mocno pluralistyczny, umożliwiającą bardziej wszechstronne omówienie dyskutowanych problemów¹.

¹ Por. *Skład Komisji Reformy Prawa Karnego*, „Rzeczpospolita” 1.12.1989. Por. również K. Buchała, *Prace nad nowym kodeksem karnym — próba podsumowania*, „Państwo i Prawo” 1998, nr 9–10, s. 3–9; T. Szymanowski, [w:] *Kodeks karny. Wprowadzenie* — J. Wojciechowski, *Kodeks postępowania karnego* — *Wprowadzenie* — L. Paprzy-

Z uwagi na przedmiot niniejszego opracowania oraz z perspektywy dalszych rozważań można poprzestać na podaniu składu prezydium oraz zespołów prawa karnego materialnego i prawa karnego wykonawczego:

Prezydium Komisji: 1. przewodniczący prezydium, przewodniczący zespołu prawa karnego materialnego: Kazimierz Buchała, prof. UJ; 2. zastępca przewodniczącego i przewodniczący zespołu prawa procesowego: Janusz Tylman, prof. UŁ; 3. przewodniczący zespołu prawa karnego wykonawczego: Teodor Szymanowski, doc. UW; 4. przewodniczący zespołu prawa karnego wojskowego: gen. bryg. Kazimierz Lipiński, prezes SN; 5. przewodniczący zespołu do spraw ujednolicenia rozwiązań prawa karnego i prawa o wykroczeniach: Arnold Gubiński, prof. UW; 6. sekretarz: Eugenia Kempa.

Zespół prawa karnego materialnego: 1. Marian Cieślak, prof. UG; 2. płk Zdzisław Ciopiński, kierownik Zakładu Prawa Karnego, Akademia Spraw Wewnętrznych; 3. Robert Czepiewski, wicedyrektor Departamentu w Ministerstwie Sprawiedliwości; 4. Maciej Dubois, adwokat; 5. Leszek Gardocki, doc. UW; 6. Oktawia Górniok, prof. UŚ; 7. Arnold Gubiński, prof. UW; 8. Tomasz Kaczmarek, prof. UW; 9. płk Andrzej Kaszycki, sędzia SN; 10. płk Kazimierz Kubala, prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej; 11. Jacek Kubiak, wicedyrektor Instytutu Badań Prawa Sądowego; 12. Leszek Kubicki, doc. w Instytucie Państwa i Prawa PAN; 13. Andrzej Marek, prof. UMK; 14. Józef Mikos, sędzia SN; 15. Władysław Ochman, sędzia SN; 16. Henryk Pracki, wicedyrektor Departamentu Postępowania Sądowego i Ułaskawień Prokuratury Generalnej; 17. Aleksander Ratajczak, prof. UAM; 18. Andrzej Sandomierski, adwokat; 19. Jadwiga Skórzewska, dyrektor Biura Prawnego Senatu; Romuald Sokoko, dyrektor generalny Centralnego Zarządu Zakładów Karnych; 21. Jan Waszczyński, prof. UŁ; 22. Andrzej Wąsek, prof. UMCS; 23. Zbigniew Kallaus, prokurator Prokuratury Wojskowej w Rzeszowie; 24. A. Zoll, prof. UJ.

Zespół Prawa Karnego Wykonawczego: 1. zastępca przewodniczącego, Stanisław Walczak, prof. UW; 2. Robert Czapiewski, wicedyrektor Departamentu Prawnego w Ministerstwie Sprawiedliwości;

ki, *Kodeks karny wykonawczy — wprowadzenie* — T. Szymanowski, Warszawa 1997, s. 395–436.

3. Zbigniew Hołda, adiunkt UMCS; 4. Czesław Jaworski, adwokat; 5. Jerzy Kosiński, sędzia SN; 6. Józef Korecki, płk, dr, dyrektor Okręgowego Zarządu Zakładów Karnych w Opolu; 7. Adam Krukowski, prof. UW; 8. Stefan Leleental, prof. UŁ; 9. Zofia Ostrihańska, prof. w Instytucie Państwa i Prawa PAN; 10. Kazimierz Orłowski, dyrektor Biura Dochodzeniowo-Śledczego KG MO; 11. Stanisław Paweła, doc. w Akademii Spraw Wewnętrznych; 12. Juliusz Petrykowski, sekretarz generalny Zrzeszenia Prawników Polskich; 13. Jerzy Porada, dyrektor Departamentu Postępowania Sądowego i Ułaskawień Prokuratury Generalnej; 14. Zofia Romaszewska, dyrektor Biura Interwencji Senatu; 15. Andrzej Rzepliński, adiunkt UW; 16. Andrzej Stankiewicz, prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej; 17. Zofia Świda, doc. UW; 18. Jacek Taylor, adwokat, Patronackie Stowarzyszenie Penitencjarne; 19. Stanisław Wrona, wicedyrektor Centralnego Zarządu Zakładów Karnych; 20. Stanisław Ziemiński, doc. Akademii Spraw Wewnętrznych.

Skład Komisji ulegał zmianom, ale jej zadaniem nadal było przygotowanie projektów zmian obowiązujących kodeksów z 1969 roku, co odpowiadało przyjętym wcześniej założeniom².

Należy w związku z tym uwzględnić, że zgodnie z programem prac legislacyjnych rządu na lata 1988–1990 kompleksowa nowelizacja kodeksu karnego, kodeksu postępowania karnego oraz kodeksu karnego wykonawczego miała być przygotowana do końca 1990 roku³. Ponieważ reforma dotychczas obowiązującego prawa karnego miała być „kompleksowa”, prawdopodobnie z tego powodu odstąpiono od przygotowania projektów zmian k.k., k.p.k. i k.k.w. z 1969 roku i zdecydowano o przygotowaniu nowych kodeksów karnych, w tym kodeksu karnego wykonawczego. Pierwszy projekt tego kodeksu opublikowano w połowie 1990 roku z przeznaczeniem do dyskusji środowiskowej, a kolejne wersje tego projektu w grudniu 1991 roku, lipcu 1994 roku⁴, w lutym oraz sierpniu 1995 roku. Trzy ostatnie z wymienionych wersji projektu

² Na temat założeń projektowanej reformy por. m.in. *Zmienić filozofię polityki karnej — z prof. dr hab. Kazimierzem Buchalą rozmawia Teresa Zagajewska*, „Gazeta Prawna” 1988, nr 2–3.

³ Por. uchwała nr 55 Rady Ministrów z 28 marca 1988 roku (niepubl.).

⁴ Ta wersja projektu k.k.w. opublikowana została jako wkładka do „Państwa i Prawa” 1994, nr 7–8.

k.k.w. zawierały również uzasadnienie. Z perspektywy dalszych rozważań i wynikających z nich ocen i wniosków, należy też uwzględnić, że opracowany przez Komisję do spraw Reformy Prawa Karnego zespół prawa karnego materialnego i wojskowego projekt kodeksu karnego pochodził z lutego 1995 roku (s. 94 i s. 116 uzasadnienia; dalej: projekt k.k. z 1995 roku). We wstępie do uzasadnienia tego projektu, którego autorami byli prof. Kazimierz Buchała i prof. Andrzej Zoll, napisano:

Projekt wychodzi z założenia, że polskie prawo karne, mimo zmian dokonanych w szczególności w 1989 i 1990 roku wymaga głębszej i kompleksowej reformy. Obowiązujące prawo karne tworzone było dla obrony systemu totalitarnego i miało być jednym z głównych narzędzi służących osiągnięciu celów politycznych [wyróżnienie — S.L.]. Nowe prawo karne musi przyjąć nową aksjologię odpowiadającą demokratycznemu państwu prawa, w którym prawo karne służy ochronie systemu podstawowych wartości i nie jest przede wszystkim instrumentem polityki grupy aktualnie sprawującej władzę [wyróżnienie — S.L.]. Myślą przewodnią nowego prawa karnego musi być ochrona godności człowieka zarówno jako pokrzywdzonego, jak i sprawcy przestępstwa, a także ochrona dóbr służących człowiekowi, jego rozwojowi i pokojowemu współżyciu z innymi ludźmi. Reforma ta, ze względu na konieczność jej kompleksowości i wewnętrznej spójności, a także jej zakresu nie może być przeprowadzona stopniowo, ani też polegać na zmianie nawet licznych przepisów obowiązującego kodeksu karnego.

W podobny sposób określono również założenia przygotowanego projektu kodeksu karnego wykonawczego. W uzasadnieniu tego projektu kodeksu, którego autorami byli prof. Teodor Szymanowski i prof. Stefan Lelental, stwierdzono między innymi, że „uwzględniały one nowe elementy sytuacji politycznej, społecznej i ekonomicznej, jakie pojawiły się w Polsce w 1989 r. [...]”⁵. W skład zespołu prawa karnego wykonawczego wchodził wówczas: prof. Teodor Szymanowski (przewodniczący), prof. Stefan Lelental (zastępca przewodniczącego), Robert Czapiewski (wicedyrektor Departamentu w Ministerstwie Sprawiedliwości), dr hab. Zbigniew Hołda, prof. Jerzy Jasiński, adwokat Czesław Jaworski, dr Józef Korecki — emerytowany płk Służby Więziennej, prof. Zofia Ostriańska, prof. Stanisław Paweła, prof. Andrzej Rzepliński, prof. Zofia Świda, Janusz Szymborski (Ministerstwo Sprawiedliwości) oraz prof. Stanisław Walczak.

⁵ Szerzej na ten temat por. S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, s. XI–XV.

Ostatnie z wymienionych projektów k.k., k.p.k. i k.k.w. wraz z dołączonymi do nich uzasadnieniami przekazano do Urzędu Rady Ministrów w dniu 9 sierpnia 1995 roku w celu skierowania na ręce Marszałka Sejmu, co nastąpiło 18 sierpnia 1995 roku. W uzupełnieniu tej informacji trzeba dodać, że jeszcze przed skierowaniem projektów k.k., k.p.k., k.k.w. na ręce Marszałka Sejmu, „towarzyszyła im ze strony opozycji parlamentarnej i pozaparlamentarnej bezwzględna krytyka [...] sprowadzająca się do tezy, że w okresie narastającej przestępczości rząd proponuje kodeks karny bardziej liberalny w porównaniu do aktualnie obowiązującego”⁶. Od tego dnia rozpoczęło się postępowanie w Sejmie, o którym stanowi wiele przepisów Regulaminu Sejmu⁷ zamieszczonych w dziale II (Postępowania w Sejmie) rozdział 1 (Postępowanie z projektami ustaw i uchwał) — art. 29–56 Regulaminu. Spośród ogółu wskazanych przepisów, ze względu na cel niniejszego opracowania najważniejsze znaczenie mają przepisy art. 31 ust. 2 pkt 2 i 3 oraz art. 5 Regulaminu, które stanowią o wymaganiach, jakim powinno odpowiadać uzasadnienie projektu ustawy, w tym: przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana (pkt 2); wykazywać różnicę między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym (pkt 3); prezydium Sejmu może zwrócić wnioskodawcy projekt ustawy, jeżeli uzasadnienie dołączone do projektu nie odpowiada wymaganiom określonym w ust. 2 i 3 (pkt 5). Ponieważ prezydium Sejmu nie skorzystało z tej możliwości, niewątpliwie należy uznać, że uzasadnienia załączone do projektów, k.k., k.p.k., k.k.w. należało pozostawić bez zmian. Wyłączenie możliwości zmian w uzasadnieniach projektów ustaw dotyczy nie tylko postępowania w sejmie, lecz także czasu po ich uchwaleniu. Uzasadnienie projektu ustawy jest bowiem dokumentem, który pozwala ustalić intencje projektodawcy i z tego powodu fragmenty uzasadnień projektów k.k., k.p.k., k.k.w. są

⁶ Por. A. Bentkowski, *Bez politycznej rywalizacji*, „Państwo i Prawo” 1998, nr 9/10, s. 11 (autor artykułu sprawował wówczas funkcję przewodniczącego Komisji Nadzwyczajnej do spraw Kodyfikacji Karnej i jednocześnie funkcję przewodniczącego Podkomisji do Spraw Kodeksu Karnego Wykonawczego).

⁷ Por. uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku — *Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej*, „Monitor Polski” nr 26, poz. 185 — wydruk z 2 czerwca 2017 roku (dalej: Regulamin).

bardzo często cytowane w komentarzach do tych kodeksów⁸, a także innych ustaw, podręcznikach i opracowaniach naukowych.

Nie byłoby potrzeby ponownego zajmowania się tym zagadnieniem, kto i kiedy decyduje o uzasadnieniu projektu ustawy, gdyby nie jedno wydarzenie, którym było wydanie pod patronatem Ministerstwa Sprawiedliwości książki pod tytułem *Nowe kodeksy karne — z 1997 roku z uzasadnieniami. Kodeks karny — Kodeks postępowania karnego — Kodeks karny wykonawczy* (Warszawa 1997, s. 608), w której znalazły się zapisy: uzasadnienie rządowego projektu nowego kodeksu karnego (s. 116–226); rządowego projektu nowego kodeksu postępowania karnego (s. 393–452); rządowego projektu kodeksu karnego wykonawczego (s. 525–570). Na pierwszej stronie każdego z tych uzasadnień zamieszczono przypis: „W Departamencie Kadr i Szkolenia Ministerstwa Sprawiedliwości dokonano aktualizacji tekstu uzasadnienia zgodnie z ustawą z dnia 6 czerwca 1997 roku — kodeks karny, kodeks postępowania karnego, kodeks karny wykonawczy”. O tym, na czym polegały niektóre z tych aktualizacji w odniesieniu do uzasadnień projektów k.k. i k.k.w. będzie mowa w kolejnych punktach niniejszego opracowania⁹ z uwzględnieniem stanu prawnego na dzień 1 stycznia 1998 roku, w którym miały wejść w życie uchwalone w dniu 6 czerwca 1997 roku kodeksy karne¹⁰.

Po uchwaleniu kodeksów karnych, wszyscy członkowie Komisji do spraw Reformy Prawa Karnego otrzymali listy gratulacyjne od prezydenta Rzeczypospolitej Aleksandra Kwaśniewskiego oraz prezesa Rady Ministrów Jerzego Buzka, a minister sprawiedliwości Leszek Kubicki w dniu 10 października 1997 roku wręczył medale pamiątkowe (*Lex veritas iustitio — Neminem Captivabimus Nisi Jure Victum Est — 1425—*

⁸ Por. np. S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017; A. Marek, *Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna*, Warszawa 1999.

⁹ Przy okazji należy zauważyć, że zgodnie z przepisami art. 33–47 Regulaminu w czasie debaty nad projektem ustawy posłowie mogą załączać poprawki do rozpatrywanej ustawy. Uzasadnienia zgłaszanych poprawek znajdują się w sprawozdaniach stenograficznych z posiedzeń Sejmu.

¹⁰ Por. art. 18 ustawy z dnia 20 marca 1997 roku Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz.U. z dnia 2 sierpnia 1997 roku Nr 88, poz. 554; ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania karnego (Dz.U. z dnia 4 marca 1997 roku Nr 89, poz. 556; art 559 k.k.w.).

1791–1996). Kserokopie tych dokumentów umieszczono w załącznikach 2, 3 i 4.

1. Nieudana próba zablokowania uchwalenia kodyfikacji karnej

Już po przekazaniu projektów k.k., k.p.k. i k.k.w. do Urzędu Rady Ministrów w celu ich przekazania do Sejmu, co nastąpiło 18 sierpnia 1995 roku¹¹, jedna z ówczesnych partii politycznych — Porozumienie Centrum — zwróciła się w lipcu 1996 roku z apelem o złożenie podpisu pod projektem ustawy „o odrzuceniu lewicowych projektów nowelizacji kodeksu karnego, kodeksu postępowania karnego i kodeksu karnego wykonawczego, które łagodzą kary za szereg groźnych przestępstw, ułatwiają życie przestępcom i przyznają im przywileje w trakcie postępowania karnego jak i odbywania kary”. Projektowana ustawa miała między innymi stanowić o:

1. szczególnym trybie postępowania wobec przestępców niebezpiecznych;
2. zdecydowanym zaostrzeniu kar za występki i zbrodnie;
3. możliwości wymierzenia kary śmierci w szczególnych wypadkach „okrutnych morderstw”;
4. przywróceniu kary konfiskaty mienia wobec sprawców zabójstwa z chęci zysku;
5. wprowadzenie instytucji świadka koronnego i prowokacji policyjnej, co umożliwi rozbicie zorganizowanych grup przestępczych i przeniknięcie funkcjonariuszy policji do wnętrza przestępczej organizacji;
6. zaostrzenie warunków odbywania kary wobec przestępców skazanych w trybie specjalnym, polegające na wykluczeniu przerw w wykony-

¹¹ Na ostateczny kształt każdego z wymienionych projektów wpłynęły prace Sejmowej Komisji nadzwyczajnej do spraw Kodyfikacji Karnych i jej podkomisji oraz Komisji Senackich (por. T. Grzegorzczak i J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2014, s. 29). O tym dlaczego tak się nie stało, pisze Andrzej Zoll: „Rozpoczęła się jednak ofensywa przeciwko kodeksom, w szczególności kodeksowi karnemu, przede wszystkim przez środowisko polityczne braci Kaczyńskich. Bracia Kaczyńscy z walki z przestępcami uczynili rozpoznawcze hasło swojej partii Prawo i Sprawiedliwość...”, A. Zoll, *Zollowie. Opowieść rodzinna*, Kraków 2011, s. 461–466.

waniu kary i przepustek; zaostrenie rygoru więziennego oraz możliwości skracania kary do jednej czwartej, to znaczy, że niezależnie od zachowania w więzieniu skazany musi odbyć co najmniej trzy czwarte wyroku (chodzi oczywiście o instytucję warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności).

Liczba wymienionych przykładów jest znacznie mniejsza niż liczba innych uregulowań prawnych zawartych w projektowanej ustawie. W tej sytuacji uznano, że możliwość zapoznania się z treścią „apelu” ułatwi jego opublikowanie jako załącznika do niniejszego opracowania (załącznik nr 1).

1.1. Zmiana daty wejścia w życie kodyfikacji karnej i kolejna próba zablokowania wejścia w życie kodyfikacji karnej

Powszechnie wiadomo, że uchwalone dnia 6 czerwca 1997 roku kodeksy karne miały wejść w życie z dniem 1 stycznia 1998 roku, a weszły w życie z dniem 1 września 1998 roku, czyli osiem miesięcy później. Wspomnianą zmianę wprowadzono ustawą z dnia 12 grudnia 1997 roku o zmianie ustawy — Przepisy wprowadzające Kodeks karny, ustawy wprowadzające — Kodeks postępowania karnego, ustawy — Kodeks karny wykonawczy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 160, poz. 1083). W debacie sejmowej nad projektem tej ustawy wskazano na dwa argumenty, które miały uzasadniać zmiany terminu wejścia w życie każdego z trzech kodeksów karnych.

Po pierwsze nie opracowano jeszcze innych aktów prawnych, jak ustawy karnej skarbowej, Kodeksu wykroczeń, które powinny wejść w życie równocześnie z kodeksem karnym. Po drugie ze względów praktycznych, dodatkowy czas umożliwi zarówno kierownictwu Ministerstwa Sprawiedliwości, jak i sędziom oraz prokuratorom lepsze przygotowanie się do stosowania nowego prawa. Źle byłoby, gdyby wiedza o nowych przepisach prawa karnego wynikała przede wszystkim z praktyki, a doświadczenia zawodowe były zdobywane metodą prób i błędów. Zdecydowanie większa liczba szkoleń, seminariów, publikacji i komentarzy stworzy lepsze możliwości profesjonalnego, skutecznego funkcjonowania trzeciej władzy w warunkach pośpiechu i doraźnych działań. Tworzenie prawa wymaga także refleksji oraz spokojnego, rozważnego postępowania¹².

¹² Z przemówienia posła sprawozdawcy Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka S. Iwanickiego, *Sprawozdanie stenograficzne z 4. posiedzenia Sejmu z 4 grudnia 1997 r.*,

1.2. Druga nieudana próba zablokowania wejścia w życie kodyfikacji karnej

Kilka miesięcy przed wejściem w życie k.k., k.p.k., i k.k.w., dnia 24 kwietnia 1998 roku grupa trzydziestu dziewięciu posłów PC wniosła do Marszałka Sejmu projekt ustawy o zmianie ustaw: Przepisy wprowadzające Kodeks karny, Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, Kodeks karny wykonawczy (Druk sejmowy Nr 405, Sejm III kadencji; 5 czerwca 1998 roku wnioskodawcy uzupełnili tekst uzasadnienia projektu). Celem wniesionego projektu, co przyznano w uzasadnieniu, było zapobieżenie wejścia w życie 1 września 1998 roku trzech kodeksów składających się na prawo karne. Termin wejścia w życie miał określić w przyszłości Sejm odrębną ustawą. W uzasadnieniu wniesionego projektu napisano:

Sejm poprzedniej kadencji uchwalił te kodeksy w nadmiernym pośpiechu, co sprawiło, że zawierają one wiele rozwiązań nieprzemyślanych, błędnych i przez to społecznie szkodliwych. Kodeks karny wprowadza ogromną liberalizację karania, między innymi poprzez obniżenie dolnego wymiaru kary pozbawienia wolności do 1 miesiąca. Kodeks postępowania karnego zawiera rozwiązania, które budzą dziesiątki zastrzeżeń i zastrzeżeń praktyków, którzy mają go stosować. Kodeks karny „wychowawczy”¹³ wprowadza komfortowe warunki wykonywania kary pozbawienia wolności, rozzuchwalając coraz bardziej rozzuchwalonych przestępców.

Ta wielka liberalizacja prawa karnego ma nastąpić w czasie, gdy narasta fala przestępczości, zwłaszcza tej najgroźniejszej dla życia i zdrowia ludzi. Państwo powinno w takim czasie wystąpić ze zdecydowaną kontrakcją wobec przestępców, a nie z liberalizacją.

Zawieszenie na nieokreślony z góry czas wejścia w życie nowych kodeksów karnych pozwoli na ich rewizję i dostosowanie do stopnia zagrożenia przestępczością. Tymczasem powinny nadal obowiązywać dotychczasowe kodeksy karne, do których można wprowadzać niezbędne zmiany, na przykład „nowe typy przestępstw”. Zamiast komentarza do cytowanego fragmentu uzasadnienia warto przypomnieć mało znaną wypowiedź prof. Leona Radzinowicza, który stwierdził:

s. 153; por. również wystąpienie innych posłów: M. Dyducha, s. 154; J. Wierchowicza, s. 154–155; oraz sekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości L. Piotrowskiego, s. 155.

¹³ To nie błąd, tak napisano w tekście uzasadnienia.

Jedną z lekcji wynikających z historii penalnej jest to, że w okresach napięć, frustracji i lęku rozwiązania w sferze penalnej opierane są przede wszystkim na podstawach emocjonalnych i oportunistycznej kalkulacji politycznej. Najczęściej okazują represyjnym w swym charakterze „chodzeniem na skróty”, pozbawionym jakiegokolwiek trwalszej wartości. To właśnie w takich czasach kryminologia może najlepiej udowodniać swą wartość. Historia penalna pokazuje jednak równocześnie, iż w takich właśnie czasach głos kryminologii jest często zagłuszany lub ignorowany¹⁴.

Wyrażony 20 lat temu pogląd ma oczywiście charakter uniwersalny i dotyczy przeszłości, a jego autor z pewnością nie mógł nawet przypuszczać, że znajdzie on uznanie u polityków, miał bowiem wiedzę o pracach nad przygotowaniem kodeksu karnego. Profesor L. Rabinowicz należał wówczas do młodszego pokolenia polskiej nauki prawa karnego, które wniosło istotny wkład w przygotowanie k.k. z 1932 roku¹⁵.

2. Uzasadnienie, zakres i ocena stosowania art. 62 k.k.

Zgodnie z przepisem art. 62 k.k., który — co warto podkreślić — obowiązuje bez zmian, „Orzekając karę pozbawienia wolności, sąd może określić rodzaj i typ zakładu karnego, w którym skazany ma odbywać karę, a także orzec system terapeutyczny jej wykonania”. W uzasadnieniu projektu kodeksu karnego napisano:

Dolegliwość kary pozbawienia wolności zależy faktycznie od wieku, osobowości skazanego, jego dotychczasowego trybu życia, uprzedniego odbywania kary pozbawienia wolności itp. Oraz rodzaju i typu zakładu karnego i związanych z nim warunków odbywania tej kary. Stąd też gdyby celem pozbawienia wolności było jedynie wymierzenie dolegliwości, sąd orzekający powinien mieć obowiązek określenia rodzaju i typu zakładu karnego. W wypadku art. 62 k.k. chodzi przede wszystkim o realizację celu wychowawczego kary, ewentualnie leczniczego lub rehabilitacyjnego.

Sąd zatem, kierując się tym celem wymienionym w art. 53, 54, 95 § 1 i art. 96 § 2, powinien mieć wpływ na umieszczenie skazanego w odpowiednim zakładzie karnym. Przyznaje mu go art. 62 nowego kodeksu [...]. Nad wykonywaniem kary i realizacją jej

¹⁴ Cyt. za: K. Krajewski, *Recenzja: L. Radzinowicz, Adventures in Criminology, London-New York 1999, s. 480*, „Państwo i Prawo” 2000, nr 6, s. 92.

¹⁵ Por. L. Falandysz, *Wprowadzenie. Nowe prawo karne: powrót do normalności*, [w:] *Kodeks karny — Postępowania karnego — Kodeks karny wykonawczy*, Warszawa 1997, s. 15.

celów, środkami i metodami ich osiągnięcia czuwa już sędzia i sąd penitencjarny, zgodnie z nowym kodeksem karnym wykonawczym¹⁶.

W odniesieniu do cytowanego projektu k.k. należy uwzględnić, że wielu autorów komentarzy do art. 62 k.k. ogranicza komentarz do tego artykułu do cytowania fragmentu uzasadnienia oraz pozbawionego refleksji wykazu rodzajów (art. 69 k.k.w.) zakładów karnych (art. 70 § 1 i § 2 k.k.w.)¹⁷.

W celu ułatwienia percepcji zagadnień, o których stanowi przepis art. 62 k.k. z zachowaniem kolejności wynikającej z cytowanego uzasadnienia wymienionego przepisu, zostaną przedstawione następujące uwagi i wynikające z nich oceny.

Wbrew przepisowi art. 62 k.k. sąd, który orzekł karę pozbawienia wolności, nie może określić rodzaju zakładu karnego, w którym skazany ma odbywać tę karę. Trzeba w związku z tym przypomnieć, że zgodnie z przepisem art. 69 k.k.w. zakłady karne są następujące:

— dla młodocianych, którzy nie ukończyli 21. roku życia (art. 84 § 1 k.k.w.). W tej sytuacji sąd nie może orzec, że młodociany ma odbywać karę w innym rodzaju zakładu karnego;

— dla odbywających karę po raz pierwszy. Pojawia się w związku z tym pytanie o to, dlaczego sąd orzekający karę pozbawienia wolności może orzec wykonywanie tej kary w wymienionym rodzaju zakładu karnego. Odpowiedź na to pytanie jest oczywista i brzmi: sąd *meriti* nie może orzec wykonywania pozbawienia wolności w innym rodzaju zakładu karnego niż zakład karne dla skazanych odbywających karę po raz pierwszy. Wynika to wprost z przepisu art. 69 pkt 2 k.k.w., a skoro tak,

¹⁶ Por. *Nowe kodeksy karne z uzasadnieniami. Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, Kodeks karny wykonawczy*, Warszawa 1997, s. 156–157.

¹⁷ Por. np. P. Hofmański, L.K. Paprzycki, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2008, s. 276–278; E. Bieńkowska, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna*, red. G. Rejman, Warszawa 1999, s. 947–954; Z. Sienkiewicz, [w:] M. Kalitowski *et al.*, *Kodeks karny. Komentarz*, t. 2, Gdańsk 1999, s. 137–139; J. Długosz, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 32–116*, t. 3, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2011, s. 394–399; T. Bojarski, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. T. Bojarski, Warszawa 2011, s. 155; G. Łabuda, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna*, red. J. Giezek, Warszawa 2012, s. 440; W. Wróbel, [w:] *Komentarz do art. 1–116 k.k.*, t. 1, red. G. Bogdan *et al.*, Warszawa 2012, s. 868–870; R.G. Hałas, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Warszawa 2012, s. 413–414; M. Budyn-Kulik, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2013, s. 170.

to w myśl zasady, co jest jasne, nie podlega wykładni (*clara non sunt interpretanda*);

— dla recydywistów penitencjarnych. Pojęcie recydywy penitencjarnej, o której stanowi przepis art. 86 § 1 k.k.w., różni się znacznie od pojęcia recydywy w art. 64 § 1, § 2 i § 3 k.k., z jednym tylko wyjątkiem, a mianowicie takim, że recydywiści zarówno penitencjarni, jak i ci, o których mowa w art. 64 § 1 i § 2, muszą odbywać karę w zakładach karnych dla recydywistów. Ponownie pojawia się pytanie o to, dlaczego sąd, który orzekł karę pozbawienia wolności, może..., a odpowiedź na nie jest taka sama jak w wypadku drugim.

2.1. Możliwość wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym

W pierwotnym brzmieniu, obowiązującym od dnia 31 sierpnia 2003 roku¹⁸, przepis art. 96 k.k. nie przewidywał możliwości wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym. Przewidywał natomiast możliwość umieszczenia sprawcy skazanego na karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą 2 lat za przestępstwo popełnione w związku z uzależnieniem od alkoholu lub innego środka odurzającego w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego, jeżeli zachodzi wysokie prawdopodobieństwo ponownego popełnienia przestępstwa związanego z tym uzależnieniem¹⁹.

Możliwość stosowania na podstawie art. 62 k.k. już w stadium jurysdykcyjnym sposobu wykonywania kary nie wydaje się celowe — pisze znany komentator i sędzia Sądu Apelacyjnego w Lublinie K. Postulski. Jego zdaniem „sąd nie dysponuje na tym etapie postępowania wiedzą uzyskiwaną w wyniku przeprowadzenia specjalistycznych badań psychologicznych lub psychiatrycznych przez kompetentne w tym zakresie podmioty”²⁰. Pogląd ten podziela Sąd Apelacyjny w Lublinie, który w wyroku z dnia 27 stycznia 2000 roku orzekł:

¹⁸ Por. ustawa z dnia 24 lipca 2003 roku (Dz.U. Nr 142, poz. 1380), która weszła w życie z dniem 1 września 2003 roku.

¹⁹ M. Kalitowski, [w:] M. Kalitowski *et al.*, *Kodeks karny...*, s. 288–293.

²⁰ Por. K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 442 n.; *idem*, *Stosowanie przepisów kodeksu karnego w postępowaniu wykonawczym (wątpliwości*,

Mimo prawnych możliwości, choć nie obowiązku, zastosowania środków przewidzianych w art. 62 k.k. trzeba dojść do wniosku, że bardziej korzystne z punktu widzenia interesu oskarżonego i ogólnie pojętego interesu wymiaru sprawiedliwości będzie rozstrzygnięcie tej kwestii w trybie art. 96 i 97 k.k.w. (sygn. akt II AK 247/99, OSA 2001, Nr 2, poz. 4).

Wyrażoną w wyroku ocenę potwierdzają dane przedstawione w tabeli 1, które nie wymagają komentarza poza stwierdzeniem, że w ciągu sześciu lat sądy rejonowe i sądy okręgowe zastosowały przepis art. 62 k.k. zaledwie wobec 2003 skazanych na karę pozbawienia wolności.

Tabela nr 1. Liczba skazanych na karę pozbawienia wolności, wobec których zastosowano przepis art. 62 k.k. w latach 2012–2018*

Rok	Liczba skazanych		Razem	Średnia liczba skazanych**
	Sądy rejonowe	Sądy okręgowe		
2012	143	66	209	76 221
2013	154	56	210	76 408
2014	159	75	234	71 221
2015	159	54	213	68 532
2016	177	56	233	65 471
2017	379	80	459	66 295
2018	368	77	445	65 684
Razem	1160	464	2003	X

* Źródło: Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Ministerstwa Sprawiedliwości.

** Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości. Centralny Zarząd Służby Więziennej — Roczna Informacja Statystyczna.

2.2. Cel wykonywania kary pozbawienia wolności

W nawiązaniu do przebiegu prac nad przygotowaniem projektu k.k.w. trzeba uwzględnić, że w przepisach art. 67 § 1 i § 2 k.k.w. nie ma mowy o celu wychowawczym, a także o celu, jakim jest resocjalizacja skazanych odbywających karę pozbawienia wolności. W toku

niespójności, propozycje). Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla. Państwo prawa i prawo karne, red. P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel, t. 2, Kraków 2012, s. 916.

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 54, 2019

© for this edition by CNS

prac nad redakcją przepisów art. 67 k.k.w. zespół prawa karnego wykonawczego Komisji powierzył prof. Stefanowi Leleentalowi przygotowanie przepisów stanowiących o celu wykonywania kary pozbawienia wolności. Wykonanie powierzonego zadania okazało się bardzo trudne między innymi dlatego, że wykluczono możliwość używania wyrazu „resocjalizacja”, nie mówiąc już o celu wychowawczym. Zanim doszło do opracowania przepisów art. 67 k.k.w., odbyło się wiele posiedzeń zespołu, które trwały wiele godzin, a niekiedy wiele dni. Zespół pracował nie tylko w gmachu ministerstwa sprawiedliwości, lecz także w Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Popowie. Opracowane przepisy art. 67 k.k.w. do dziś pozostają w mocy bez żadnych zmian. Aktywny udział w pracy nad przygotowaniem omawianych przepisów mieli prawie wszyscy członkowie zespołu, a przede wszystkim Zbigniew Hołda, Józef Korecki, Zofia Ostriańska, Andrzej Rzepliński, Teodor Szymanowski oraz Zofia Świda. Redagując przepisy art. 67 k.k.w., prof. Stefan Leleental korzystał z wielu publikacji prof. Tadeusza Kotarbińskiego, który był pierwszym rektorem Uniwersytetu Łódzkiego, przede wszystkim z *Traktatu o dobrej robocie*. Dobra robota należy do dziedziny prakseologii, czyli ogólnej teorii sprawnego działania²¹. W nauce prakseologii rozróżnia się pojęcie celu, warunków niezbędnych do osiągnięcia założonego celu i odpowiednich środków i metod działania. Ogólnie można powiedzieć, że środki podejmowane do osiągnięcia założonego celu zwane są narzędziami działania, natomiast metody to sposoby posługiwania się owymi narzędziami. Lektura przepisów art. 67 k.k.w. wskazuje, że zostały one podporządkowane wymaganiom wynikającym z prakseologii.

2.3. Czuwanie sędziego penitencjarnego nad wykonywaniem kary i realizacją jej celów, środkami i metodami ich osiągnięcia

Sędzia penitencjarny oczywiście nie czuwa, lecz zgodnie z przepisem art. 32 k.k.w. sprawuje nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności, zastępczej kary pozbawienia wolności, kary aresztu wojskowego, kary aresztu lub zastępczej kary aresztu, kary

²¹ Por. T. Kotarbiński, *Traktat o dobrej robocie*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1965, s. 351, zwłaszcza s. 318–354

porządkowej, tymczasowego aresztowania, zatrzymania, środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności oraz środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem w zakładzie psychiatrycznym.

Sędzia penitencjarny jest jednym z organów postępowania wykonawczego (art. 2 pkt 4 k.k.w.). W przeciwieństwie do sądu penitencjarnego sędzia penitencjarny nie wydaje postanowień, ma natomiast prawo do wydawania decyzji, na które skazanemu przysługuje skarga z powodu jej niezgodności z prawem, jeśli ustawa nie stanowi inaczej (art. 7 § 1 k.k.w.).

2.4. Ocena końcowa uzasadnienia projektu art. 62 k.k.

W nawiązaniu do przedstawionych uwag trzeba uznać, że uzasadnienie projektu art. 62 k.k. obarczone jest wieloma błędami, a nadto nie spełnia wymagań, o których stanowią przepisy art. 34.1 pkt 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej²². Zgodnie z przytoczonym przepisem uzasadnienie do projektu ustawy powinno:

1. wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy;
2. przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana;
3. wykazywać różnicę między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym;
4. przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne;
5. dalsze pkt 5, 6 i 7 nie dotyczą art. 62 k.k.

Sklania do refleksji i wzbudza obawę fakt, że w latach 2012–2018 było tak wiele zmian (21) aktu prawnego o charakterze wewnętrznym, jakim jest Regulamin Sejmu RP. Odnosi się wrażenie, że te zmiany były potrzebne politykom do osiągnięcia zamierzonego celu. Jest to jednak temat do odrębnego opracowania.

²² M.P. z 1992 r. nr 26, poz. 185. Regulamin był wielokrotnie zmieniany: tekst jedn. M.P. z 2012 r. poz. 62 i 819; z 2013 r. poz. 62; z 2014 r., poz. 374, 1079; z 2015 r. poz. 31, 550, 1130, 1136, 1212; z 2016 r. poz. 349, 512, 616, 634, 1178; z 2017 r. poz. 262, 440; z 2018 r. poz. 146, 267, 544, 729.

3. Warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności (dalej: w.p.z.)

W toku prac nad projektem k.k.w. członkowie zespołu prawa karnego wykonawczego uznali, że instytucja w.p.z. powinna być uregulowana w całości w kodeksie karnym wykonawczym. Innego zdania byli, nie wiadomo czy wszyscy, członkowie zespołu prawa karnego materialnego, w szczególności prof. Kazimierz Buchała, który był przewodniczącym Komisji do spraw Reformy Prawa Karnego oraz przewodniczącym zespołu prawa karnego materialnego. W celu przekonania kolegów z zespołu prawa karnego materialnego, że nie mają racji, odbyło się specjalne posiedzenie przedstawicieli obu zespołów, w którym wzięli udział: prof. Kazimierz Buchała i prof. Andrzej Zoll oraz prof. Teodor Szymanowski i prof. Stefan Leleńtal, który bardzo dobrze pamięta, że prof. Andrzej Zoll, zwracając się do prof. Kazimierza Buchały, powiedział: „Kaziu, Stefan ma rację”, ale nie wywarło to wpływu na pogląd prof. Kazimierza Buchały. Znalazło to wyraz w uzasadnieniu projektu kodeksu karnego, w którym napisano:

Warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary jest w większości kodeksów instytucją prawa karnego materialnego, decyduje bowiem o kształcie polityki kryminalnej wyznaczonym tym kodeksem, rzutując pośrednio na wymiar kary. W ustawach wykonawczych natomiast znajdują się przepisy dotyczące stosowania warunkowego zwolnienia. Kodeks reguluje zatem tylko zasady, na jakich ta instytucja została zbudowana, pomijając kwestie techniczne i procesowe²³.

Gdy natomiast chodzi o uzasadnienie projektu kodeksu karnego wykonawczego, to znajdujemy w nim zapis, że

Przepisy regulujące wpz, niezależnie od tego, czy mają charakter prawnomaterialny, czy procesowy powinny należeć w całości do dziedziny prawa karnego wykonawczego. Warunkowe przedterminowe zwolnienie jest bowiem stosowane w postępowaniu wykonawczym, a organem orzekającym jest sąd penitencjarny, jako jeden z organów postępowania wykonawczego. W postępowaniu wykonawczym wydawane są decyzje kształtujące treść zapadłego orzeczenia: ustanawianie, rozszerzanie lub zmiana obowiązków w okresie próby, oddanie skazanego pod dozór lub zwolnienie od dozoru, a także odwołanie zwolnienia²⁴.

²³ Por. uzasadnienie rządowego projektu nowego kodeksu karnego, s. 164.

²⁴ Por. uzasadnienie rządowego projektu nowego kodeksu karnego wykonawczego, s. 559. Więcej na ten temat S. Leleńtal, *Warunkowe przedterminowe zwolnienie w pro-*

Efektom braku porozumienia w omawianej sprawie w projekcie k.k. przekazany do rządu znalazło się tylko kilka przepisów, a w projekcie k.k.w. zamieszczono wszystkie przepisy dotyczące w.p.z.

Pierwszym w Polsce zwolennikiem, który opracował „pierworys” projektu kodeksu karnego wykonawczego, był prof. Emil Stanisław Rappaport, który 31 października 1930 roku złożył sekcji prawa karnego Komisji Kodyfikacyjnej RP bardzo wnikliwie uzasadniony wniosek o uchwalenie kodeksu karnego wykonawczego²⁵, w którym miały znaleźć się przepisy o w.p.z.

W projekcie k.k. nie było przepisu art. 77 § 2. Został on dodany podczas debaty w Sejmie II kadencji na 103 posiedzeniu w dniu 20 marca 1997 roku. Sprawozdawca komisji nadzwyczajnej do spraw kodyfikacji karnych o rządowych projektach mówił:

Proszę Państwa. Tutaj konieczne jest wyjaśnienie. We wcześniejszych głosowaniach przyjęliśmy wykreślenie z Kodeksu karnego kary śmierci, jak gdyby w zamian za to przyjęto do Kodeksu karnego — i w tym kodeksie również proponuje się — karę dożywotniego więzienia. W czasie prac komisji doszło do konsensusu — niektórzy koledzy głosowali przeciwko karze śmierci pod warunkiem, że będzie można stosować karę dożywotniego więzienia bez możliwości stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia. Kara dożywotniego więzienia bez możliwości stosowania warunkowego zwolnienia jest stosowana na przykład w Stanach Zjednoczonych. Tu proponuje się, aby można było stosować warunkowe przedterminowe zwolnienia po odbyciu kary 25 lat pozbawienia wolności. Mówię to, żebyście Państwo, mieli na uwadze tego konsekwencje²⁶.

jeckie kodyfikacji karnej. Problemy nauk penalnych. Praca ofiarowana Pani Profesor Oktawii Górniok, red. L. Tyszkiewicz, Katowice 1996, s. 111–119.

²⁵ Por. „Gazeta Sądowa Warszawska” 1930, nr 48, s. 680–682; oraz *Nowy System Kodyfikacji ustawodawstwa kryminalnego. Kodeks karny wykonawczy*, Warszawa 1930, s. 34. Profesor E.S. Rappaport był wówczas sędzią Sądu Najwyższego, profesorem Wolnej Wszechnicy Polskiej, sekretarzem generalnym Komisji Kodyfikacyjnej RP oraz członkiem Międzynarodowej Komisji Karnej i Penitencjarnej. Musimy przy okazji przekazać informację, że prof. Stefan Leleental był seminarzystą prof. Rappaporta — promotora jego pracy magisterskiej *Problematyka samoistnego kodeksu karnego wykonawczego* (1958), a w 1959 roku prof. Leleental został asystentem prof. E. Rappaporta w pierwszym w Polsce Zakładzie Prawa Karnego Wykonawczego.

²⁶ Sprawozdanie stenograficzne ze 103 posiedzenia Sejmu w dniu 20 marca 1997 roku, s. 1/1.

Na marginesie trzeba zauważyć, że poseł sprawozdawca nie ma elementarnej wiedzy o języku prawnym. Nie wie, że od 1 stycznia 1970 roku, w którym wszedł w życie k.k. z 1969 roku, nie ma w Polsce „więzień”, lecz są zakłady karne, a także porównuje zagadnienia nieporównywalne, mówiąc o Stanach Zjednoczonych.

W uchwalonym kodeksie karnym, który miał wejść w życie z dniem 1 stycznia 1998 roku²⁷, przepis art. 77 § 2 stanowił: „W szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd, wymierzając kary pozbawienia wolności, może wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z warunkowego zwolnienia, niż przewidziane w art. 78”. Zwrot „szczególne okoliczności” to typowa klauzula generalna²⁸. Typowa dlatego, że interpretacja tego zwrotu, praktycznie rzecz biorąc, nie jest możliwa, a może być dowolna. Wielu przedstawicieli nauki prawa karnego wyraża pogląd, że zastosowanie art. 77 § 2 k.k. ma szczególne znaczenie przy karze dożywotniego pozbawienia wolności, ponieważ decyzja sądu o zastosowaniu tego przepisu powinna uwzględniać dyrektywę, o której stanowi przepis art. 3 k.k., czyli konieczność przestrzegania zasad humanitaryzmu, w szczególności poszanowania godności człowieka²⁹, w odniesieniu do skazanych na kary 25 lat albo dożywotniego pozbawienia wolności, wobec których sądy wyznaczyły surowsze ograniczenia do skorzystania z w.p.z.

²⁷ Por. art. 18 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku — Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 554).

²⁸ Por. J. Nowacki, *O przepisach zawierających klauzule generalne*, [w:] *Księga dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Opalkowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin. Przyjaciele, Koledzy, Uczniowie*, Warszawa 1988, s. 78 n.; R. Pietruszka, *Uwagi na tle art. 77 § 2 k.k.*, [w:] *Wybrane problemy indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności środków probacyjnych*, red. A. Nawój-Śleszyński, J. Łuczak, Łódź 2017, s. 205–219; S. Leleńtal, *Warunkowe przedterminowe zwolnienie*, [w:] *System Prawa Karnego*, t. 6. *Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie*, red. M. Melezini, Warszawa 2010, s. 1116–1121.

²⁹ Por. m.in. A. Zoll, [w:] G. Bogdan *et al.*, *Kodeks karny. Część ogólna*, Warszawa 2004, s. 1068; P. Hofmański, L.K. Paprzycki, [w:] M. Bojarski *et al.*, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 356; M. Granat, *Godność człowieka z art. 30 Konstytucji RP jako wartość i jako norma prawna*, PiP 2014, nr 8, s. 3–19; M. Zubik, „Wolność” a „Prawo” (pięć hipotez o stosowaniu pojęć konstytucyjnych dotyczących praw człowieka), PiP 2015, nr 9, s. 3–19.

niż przewidziane w art. 78 k.k., zasady humanitaryzmu i poszanowania praw człowieka mają w znacznie większym stopniu charakter deklaratoryjny niż rzeczywisty. Wyrażona ocena dotyczy przede wszystkim skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności.

Zgoła inny charakter niż ten, o którym wyżej mowa, ma możliwość stosowania wielokrotnie powoływanych przepisów k.k. przez sądy rejonowe, które znacznie częściej orzekają o „surowszych ograniczeniach” niż sądy okręgowe (por. liczby podane w kolumnach 2 i 3 tabeli 2). Należy zatem przyjąć, że zgodnie z przepisem art. 37 w zw. z art. 78 § 1 k.k. przepis art. 77 § 2 k.k. może być stosowany wobec skazanych na karę pozbawienia wolności w wymiarze od 7 miesięcy do 15 lat. Z perspektywy dalszych rozważań należy przypomnieć, że wyroki sądów rejonowych i sądów okręgowych nie są publikowane, co oznacza, że nie ma możliwości ustalenia, na czym polegają „szczególnie uzasadnione wypadki”, o których stanowi przepis art. 77 § 2 k.k.

Przedstawioną ocenę wspiera również informacja, że wszyscy bez wyjątku autorzy opracowań naukowych, w tym komentarzy, nie zwrócili uwagi na możliwość stosowania przez sądy rejonowe i sądy okręgowe wymienionego przepisu k.k. Trzeba więc przyznać, że bez przeprowadzenia reprezentatywnych badań nad uzasadnieniami skierowanych do wykonania wyroków nie będzie można udzielić odpowiedzi na pytanie dlaczego zastosowano przepis art. 77 § 2 k.k. Przeprowadzenie proponowanych badań byłoby nawiązaniem do podziału nauk na formalne (dedukcyjne) i realne (empiryczne), a jednocześnie pozwoliłoby stwierdzić, że w nauce prawa karnego materialnego przewagę zyskują elementy strony formalnej, natomiast naukę prawa karnego wykonawczego charakteryzuje pragmatyzm, konkretność sytuacji, liczenie się z realiami, tendencja do opierania się na faktach, swoista empiria³⁰.

³⁰ Por. J. Śliwowski, *Kodeks karny wykonawczy. Wykonywanie kary pozbawienia wolności*, Warszawa 1970, s. 41.

Tabela 2. Liczby wyroków skierowanych do wykonania, w których zawarto rozstrzygnięcie wydane na podstawie art. 77 § 2 k.k., oraz liczby skazanych na kary 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności w latach 1999–2018

Rok	Sądy rejonowe	Sądy okręgowe	Ogółem	Skazani na 25 lat pozbawienia wolności	Skazani na dożywotnie pozbawienie wolności
1999	39	3	42	67	8
2000	8	3	11	49	12
2001	11	22	33	113	20
2002	89	38	127	89	19
2003	7	30	37	92	18
2004	10	26	36	109	27
2005	14	49	63	133	34
2006	27	37	64	98	30
2007	28	48	76	70	9
2008	48	21	69	109	11
2009	73	30	103	93	24
2010	0	21	21	97	27
2011	2	30	32	102	26
2012	8	35	43	100	24
2013	3	31	34	77	25
2014	7	25	32	66	23
2015	2	20	22	64	6
2016	3	27	30	68	20
2017	6	26	32	50	12
2018	7	25	32	41	24
Razem	392	547	939	1687	399

Źródło: Dane z Ministerstwa Sprawiedliwości, Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej w Departamencie Strategii i Funduszy Europejskich.

Uwagi końcowe

W nawiązaniu do rozważań w pkt 1–3 niniejszego artykułu należy przypomnieć, że projekty opracowane przez najwybitniejszych przed-

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 54, 2019

© for this edition by CNS

stawicieli nauki prawa karnego zostały przekazane do Sejmu w dniu 18 sierpnia 1995 roku, a następnie przez kolejne miesiące zajmowali się nimi wyłącznie politycy, bez udziału ekspertów. Taki sposób procedowania nad projektami najważniejszych ustaw, jakimi niewątpliwie są kodeksy, zasługuje na krytykę. To pierwsza uwaga. Druga sprowadza się do pytania, dlaczego inni politycy niż ci, o których była mowa, a mianowicie prezydent RP, premier i minister sprawiedliwości ocenili omawianą kodyfikację bardzo dobrze (por. załącznik).

Pora teraz na zgłoszenie wniosków, które uznajemy za uzasadnione:

1. uchylić przepis art. 62 k.k.;

2. uchylić przepis art. 77 § 2 k.k.

Jest to konieczne, aby uniknąć zarzutu, że w Polsce rzeczywiście możliwe jest orzeczenie kary śmierci.

Bibliografia

- Bentkowski A., *Bez politycznej rywalizacji*, „Państwo i Prawo” 1998, nr 9/10.
- Bieńkowska E., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna*, red. G. Rejman, Warszawa 1999.
- Bojarski T., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Buchała K., *Prace nad nowym kodeksem karnym — próba podsumowania*, „Państwo i Prawo” 1998, nr 9.
- Budyn-Kulik M., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2013.
- Długosz J., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 32–116*, t. 3, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2011.
- Falandysz L., *Wprowadzenie. Nowe prawo karne: powrót do normalności*, [w:] *Kodeks karny — Postępowania karnego — Kodeks karny wykonawczy*, Warszawa 1997.
- Granat M., *Godność człowieka z art. 30 Konstytucji RP jako wartość i jako norma prawna*, „Państwo i Prawo” 2014, nr 8.
- Grzegorzcyk T., Tylman J., *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2014.
- Hałas R.G., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Warszawa 2012.
- Hofmański P., Paprzycki L.K., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2008.
- Hofmański P., Paprzycki L.K., [w:] M. Bojarski, M. Filar, W. Filipowski, O. Górniok, S. Hoc, P. Hofmański, M. Kalitowski, M. Kulik, L.K. Paprzycki, E. Pływaczewski, W. Radecki, Z. Sienkiewicz, Z. Siwik, R.A. Stefański, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, L. Wilk, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Kalitowski M., Sienkiewicz Z., Tyszkiewicz L., Wąsek A., *Kodeks karny. Komentarz*, t. 2, Gdańsk 1999.

- Kodeks karny. Część ogólna*, red. G. Rejman, Warszawa 1999.
- Kodeks karny. Część ogólna*, red. J. Giezek, Warszawa 2012.
- Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 32–116*, t. 3, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2011.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2008.
- Kotarbiński T., *Traktat o dobrej robocie*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1965.
- Krajewski K., *Recenzja: L. Radzinowicz, Adventures in Criminology, London-New York 1999*, „Państwo i Prawo” 2000, z. 6.
- Kwieciński A., *Wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym*, Warszawa 2017.
- Lelental S., *Artykuł 77 § 2 KK, czyli skazanie na „karę śmierci” w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności*, [w:] *Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara*, red. A. Rzepliński, M. Ejchart-Dubois, M. Niełacna, Warszawa 2017.
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Lelental S., *O przyczynach i skutkach braku stabilności prawa karnego ze szczególnym uwzględnieniem prawa karnego wykonawczego — szkic do historii*, [w:] *Między stabilnością a zmiennością prawa karnego. Dylematy ustawodawcy*, red. W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2017.
- Lelental S., *Warunkowe przedterminowe zwolnienie*, [w:] *System Prawa Karnego*, t. 6. *Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie*, red. M. Melezini, Warszawa 2010.
- Lelental S., *Warunkowe przedterminowe zwolnienie w projekcie kodyfikacji karnej*, [w:] *Problemy nauk penalnych. Praca ofiarowana Pani Profesor Oktawii Górniok*, red. L. Tyszkiewicz, Katowice 1996.
- Łabuda G., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna*, red. J. Giezek, Warszawa 2012.
- Marek A., *Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna*, Warszawa 1999.
- Nowacki J., *O przepisach zawierających klauzule generalne*, [w:] *Księga dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Opalkowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin. Przyjaciele, Koledzy, Uczniowie*, Warszawa 1988.
- Pietruszka R., *Uwagi na tle art. 77 § 2 k.k.*, [w:] *Wybrane problemy indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności środków probacyjnych*, red. A. Nawój-Sleszyński, J. Łuczak, Łódź 2017.
- Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Postulski K., *Stosowanie przepisów kodeksu karnego w postępowaniu wykonawczym (wątpliwości, niespójności, propozycje)*. *Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla. Państwo prawa i prawo karne*, t. 2, red. P. Kardasa, T. Sroki, W. Wróbla, Kraków 2012.
- Rappaport E.S., *Nowy system kodyfikacji ustawodawstwa kryminalnego. Kodeks karny wykonawczy*, Warszawa 1930.
- Rappaport E.S., „Gazeta Sądowa Warszawska” 1930, nr 48.
- Sienkiewicz Z., [w:] M. Kalitowski, Z. Sienkiewicz, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*, t. 2, Gdańsk 1999.

- Szymanowski T., [w:] *Kodeks karny. Wprowadzenie* — J. Wojciechowski, *Kodeks postępowania karnego — wprowadzenie* — L. Paprzycki, *Kodeks karny wykonawczy — wprowadzenie* — T. Szymanowski, Warszawa 1997.
- Szymanowski T., *Orzecznictwo sądów karnych w pierwszych latach po reformie prawa karnego a potrzeby jego nowelizacji*, [w:] *Czy trzeba zmieniać kodeks karny. Materiały z konferencji Nowelizacja kodeksu karnego*, Warszawa 2003.
- Szymanowski T., Świda Z., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz — stan prawny na 15 listopada 1998 r.*, Warszawa 1998.
- Śliwowski J., *Kodeks karny wykonawczy. Wykonywanie kary pozbawienia wolności*, Warszawa 1970.
- Wróbel W., [w:] *Kodeks karny. Komentarz do art. 1–116 k.k.*, t. 1, red. G. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewska, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2012.
- Zmienić filozofię polityki karnej — z prof. dr hab. Kazimierzem Buchalą rozmawia Teresa Zagajewska*, „Gazeta Prawna” 1988, nr 2–3.
- Zoll A., [w:] G. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Karas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, *Kodeks karny. Część ogólna*, Warszawa 2004.
- Zoll A., *Zollowie. Opowieść rodzinna*, Kraków 2011.
- Zubik M., „Wolność” a „Prawo” (pięć hipotez o stosowaniu pojęć konstytucyjnych dotyczących praw człowieka), „Państwo i Prawo” 2015, nr 9.

The course of work on the preparation of criminal codification projects from 1997, with particular emphasis on the draft Executive Penal Code

Summary

The study focuses on attempting to reproduce works on the applicable executive penal code. The act adopted in 1997 was created in the course of many years of discussion of an entire team of the most outstanding specialists. The study contains comments on detailed solutions and their modifications in the course of the Code. The authors point out the further need to improve the adopted solutions regarding the execution of penalties.

Keywords: codification commission, executive penal code, conditional release.

Aneks

PRZESTĘPCOM - NIE !

DLACZEGO POROZUMIENIE CENTRUM PROWADZI WALKĘ Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ ?

Polskę zalewa fala przestępczości: najpoważniejszej, skierowanej przeciw życiu i zdrowiu ludzi, w tym przestępczości zorganizowanej oraz pozornie drobnej, ale niesłychanie uciążliwej dla codziennego życia obywateli. Można powiedzieć, że przestępcy wydali wojnę uczciwym ludziom. Rząd i koalicja rządowa nie zapewniają nam odpowiedniej ochrony. Wciąż nie zmienia prawa, tak by skutecznie walczyć z przestępczością.

Brak jest woli politycznej do walki z przestępcami i brak wiarygodności. Proponowane są gołosłowne deklaracje oraz związania nieskuteczne i doraźne w celu uspokojenia opinii publicznej.

Nowe kodeksy: karny, postępowania karnego, karny wykonawczy proponowane przez rząd, a popierane przez SLD i UW zakładają dalszą liberalizację prawa i powodują, że przestępcy czują się jeszcze bardziej bezkarni. W stosunku do ubiegłego roku nie wzrósł realny budżet policji. W tej sytuacji nic nie pomogą kolejne zmiany i targi o stanowiska w Komendzie Głównej Policji.

POROZUMIENIE CENTRUM stale i konsekwentnie traktowało walkę z przestępczością jako jeden z najpoważniejszych celów programowych. Potrafilimy się przeciwstawiać chwilowym modom i nastrojom. Już w 1989 roku przyszli liderzy PC głosowali przeciwko powszechnej ustawie amnestyjnej uchwalonej przez kontraktowy Sejm i solidarnościowy Senat. Od 1994 r. walka z przestępczością stała się głównym kierunkiem politycznej ofensywy naszego stronnictwa.

POROZUMIENIE CENTRUM uważa, że, aby ograniczyć przestępczość, potrzebny jest wzrost jej wykrywalności i zaostreżenie kar. Temu ma służyć projekt ustawy o zaostreżeniu odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu obywateli zgłoszony do Ministra Sprawiedliwości w dniu 15 marca 1995 r.

PROPOZYCJE ZMIAN:

Co proponuje rząd, SLD i UW ?

- złagodzenie kar za wiele przestępstw w tym najcięższych jak:
- zabójstwo - obniżenie dolnego wymiaru kary z 8 do 5 lat
- szpiegostwo - obniżenie dolnego wymiaru kary z 5 do 3 lat
- gwałt zbiorowy - obniżenie wymiaru kary: 3 do 25 lat na 2 do 12 lat
- kazirodstwo - obniżenie do: wymiaru od 1 miesiąca do 3 lat
- rozbój - obniżenie górnego wymiaru kary z 15 do 10 lat
- oraz za ciężkie pobicie, sutenerstwo
- pełna odpowiedzialność karna dopiero od 21 roku życia

Co zakłada projekt ustawy PC ?

I. Ustanowienie szczególnego trybu postępowania wobec przestępców niebezpiecznych, do których zaliczamy m. in. drastyczne przypadki zabójstwa (zabójstwo z chęci zysku, zabójstwo funkcjonariusza publicznego, świadka, biegłego, zabójstwo w połączeniu z gwałtem, okrutne, wielokrotne), rozbój, wymuszenie, szantaż, zbiorowy lub okrutny gwałt, handel narkotykami, handel bronią i jej nielegalne posiadanie, korupcję, napasę na funkcjonariusza, świadka, biegłego.

Tryb szczególnie polegać ma na wprowadzeniu przyspieszonej procedury, przymusowym tymczasowym aresztowaniu, ułatwieniu śledztwa, (świadkowie in cognito, korzystanie z materiałów operacyjnych policji), wprowadzenia listy adwokatów dających gwarancję nie kontaktowania się ze światem przestępczym .

- chuligaństwo ścigane tylko z oskarżenia prywatnego czyli w praktyce w ogóle nie ścigane
- **złagodzenie sankcji** wobec przestępców działających po pijanemu
- **zniesienie kary śmierci**
- utrudnianie zatrzymania i aresztowania nawet najgroźniejszych przestępców
- półotwarte zakłady karne
- **zwiększenie uprawnień skazanych do przerw i przepustek**, co powoduje, że w praktyce nawet wielokrotni mordercy zwalniani są na przepustki i przerwy w odbywaniu kary
- **przyznanie skazanym przywilejów**, których nie ma często zwykły, uczciwy obywatel (np. stwarzanie luksusowych warunków w więzieniach, co podraża koszty utrzymania do 7 - 8 milionów miesięcznie od osoby i demoralizuje skazanych)

II. Surowy wymiar kary, dlatego też proponujemy:

1. zdecydowanie zaostrezenie kar za przestępstwa :
 - w przypadku występku wyroki od 3 do 15 lat
 - za zbrodnię od 5 do 25 lat
 - za morderstwo 25 lat lub kara śmierci
2. **karę śmierci w szczególnych wypadkach okrutnych morderstw** po to, aby kryminaliści nie mogli liczyć na łagodny, w porównaniu z ciężarem zbrodni (jakim jest odebranie życia) wymiar kary
3. przywrócenie kary konfiskaty mienia wobec sprawców zabójstwa z chęci zysku, a także sprawców innych przestępstw wymienionych w ustawie, jeśli popełnione były z chęci zysku i przyniosły znaczne dochody

III. Ponadto proponujemy:

1. wprowadzenie instytucji świadka koronnego i prowokacji policyjnej, co umożliwi rozbicie zorganizowanych grup przestępczych i przeniknięcie funkcjonariuszy policji do wnętrza przestępczej organizacji
2. w szczególnych wypadkach obniżenie wieku odpowiedzialności karnej do 13 lat
3. **zaostrezenie warunków odbywania kary** wobec przestępców skazanych w trybie specjalnym polegające na wykluczeniu przerw w wykonywaniu kary i przepustek, zaostrezeniu rygoru więziennego oraz ograniczeniu możliwości skracania kary do 1/4 tzn. że niezależnie od zachowania w więzieniu skazany musi odbyć co najmniej 3/4 wyroku

Jeśli chcesz zapobiec dalszemu rozzuchwaleniu się kryminalistów podpisz apel do Sejmu RP o odrzucenie lewicowych projektów nowelizacji kodeksu karnego, kodeksu postępowania karnego i kodeksu karnego wykonawczego, które łagodzą kary za szereg groźnych przestępstw, ułatwiają życie przestępcom i przyznają im przywileje w trakcie postępowania karnego jak i odbywania kary.

Podpisz apel o uchwalenie ustawy, która będzie prawdziwym przełomem w walce z przestępczością i ... uchwalenie będzie oznaczało, że czas pobałzania dla kryminalistów skończył się

PRZESTĘPCOM - NIE !

ZŁÓŻ PODPIS POD PROJEKTEM USTAWY !

adres
Zarządu Wojewódzkiego

Zarząd Główny Porozumienia Centrum
02-506 Warszawa ul. Puławska 41 m.1 tel: 44-22-02, 44-22-03

Źródło: wszystkie materiały pochodzą z archiwum prywatnego autora.

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, dnia 2 września 1998 r.

Pan
Prof. dr hab. Stefan LELENTAL
Uniwersytet Łódzki

Wznowy Panie Profesorze,

Uchwalenie nowych kodyfikacji karnych przez polski parlament w czerwcu 1997 r. przyjąłem z radością i satysfakcją. Myślą przewodnią twórców nowego prawa karnego, jak stwierdzono w uzasadnieniu projektu jednej z ustaw, była chęć wprowadzenia należytej ochrony godności człowieka, zarówno jako pokrzywdzonego, jak i sprawcy przestępstwa, a także ochrona dóbr służących człowiekowi, jego rozwojowi i pokojowemu współżyciu z innymi ludźmi. Zakończenie parlamentarnych prac legislacyjnych było dla mnie równoznaczne z eliminacją z polskiego prawa karnego norm sprzecznych z zasadą demokratycznego państwa prawa oraz z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi.

Nadal uważam, że regulacje zawarte w nowych kodyfikacjach karnych są nowoczesne i odpowiadające wymogom dokonanej w Polsce transformacji ustrojowej. Z niepokojem jednak dostrzegam kwestionowanie przez przedstawicieli niektórych ugrupowań politycznych, jak również przez nielicznych przedstawicieli nauki prawa karnego, trafności i zasadności regulacji zawartych w nowych kodeksach. Bez wątpienia na skuteczność stanowionego prawa niebagatelny wpływ mają rozpowszechnione w społeczeństwie oceny i normy moralne. Prawo skuteczne to prawo powszechnie akceptowane. Nasilająca się w środkach masowego przekazu krytyka nowych przepisów może utrudnić efektywne wprowadzenie w życie reformy prawa karnego. Tym bardziej, że wchodzenie w życie nowych kodyfikacji następuje w czasie kampanii wyborczej do organów stanowiących samorządu terytorialnego i problemy związane z prawem karnym wykorzystywane bywają jako element propagandowy.

Kierując się troską o los reformy prawa karnego i dążąc do uzyskania dla jej założeń jak najszerzego poparcia opinii publicznej, zwracam się z apelem o aktywne uczestnictwo w propagowaniu rozwiązań przyjętych w nowych kodyfikacjach. W związku z uczestnictwem Pana w pracach legislacyjnych nad projektami kodeksów - Pana wiedza, jak również naukowy autorytet, przyczynić się mogą do zahamowania rozpowszechniającego się negatywnego odbioru społecznego nowych rozwiązań. W moim przekonaniu opinia publiczna nie jest należycie poinformowana o treści przepisów gwarantujących zaspokojenie interesów ofiar przestępstw, a zwłaszcza zapewniających im uzyskanie rekompensaty za doznane krzywdy i szkody. Nadal nie wytłumaczono społeczeństwu, że nowe przepisy nie łagodzą odpowiedzialności karnej, lecz ją racjonalizują i że odejście od wysokich kar nie ma wpływu na wzrost przestępczości.

Wprowadzeniu reformy prawa karnego z pewnością sprzyjać będzie solidarne poparcie jej założeń przez wybitnych teoretyków i praktyków prawa karnego.

z podaniem

Aleksander Kozmowski

Warszawa, dnia 4 października 1997 r.

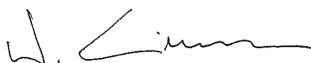
**PREZES RADY MINISTRÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Pan
prof. dr hab. Stefan Leleental
Członek Komisji do Spraw
Reformy Prawa Karnego

Składam Panu Profesorowi wyrazy uznania i podziękowania za udział w wieloletnich pracach powołanej przez Prezesa Rady Ministrów Komisji do Spraw Reformy Prawa Karnego i za osobisty wkład w przygotowanie nowej kodyfikacji karnej.

Uchwalone przez Parlament Rzeczypospolitej Polskiej Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego i Kodeks karny wykonawczy stanowią wybitny dorobek myśli prawniczej.

Nowe prawo karne, na miarę przyszłego wieku, będzie miało fundamentalne znaczenie dla polskiego wymiaru sprawiedliwości jako skuteczny instrument zwalczania przestępczości, a także nowocześnie pojętej ochrony praw człowieka i interesów społeczeństwa.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Minister Sprawiedliwości

Proszę

Pana Profesora
dr hab. Stefana Ślęzak
o przyjęciu

MEDALU PAMIĄTKOWEGO

WARSZAWA 10 października 1999 r.

Leszek Kubicki

